

Sociologinis tyrimas „Lietuvos Respublikos gyventojų patirtis, elgesys bei nuostatos eismo atžvilgiu“

Apklausa atlikta LR Susisiekimo ministerijos užsakymu
2012 Gegužė

Informacija apie tyrimą

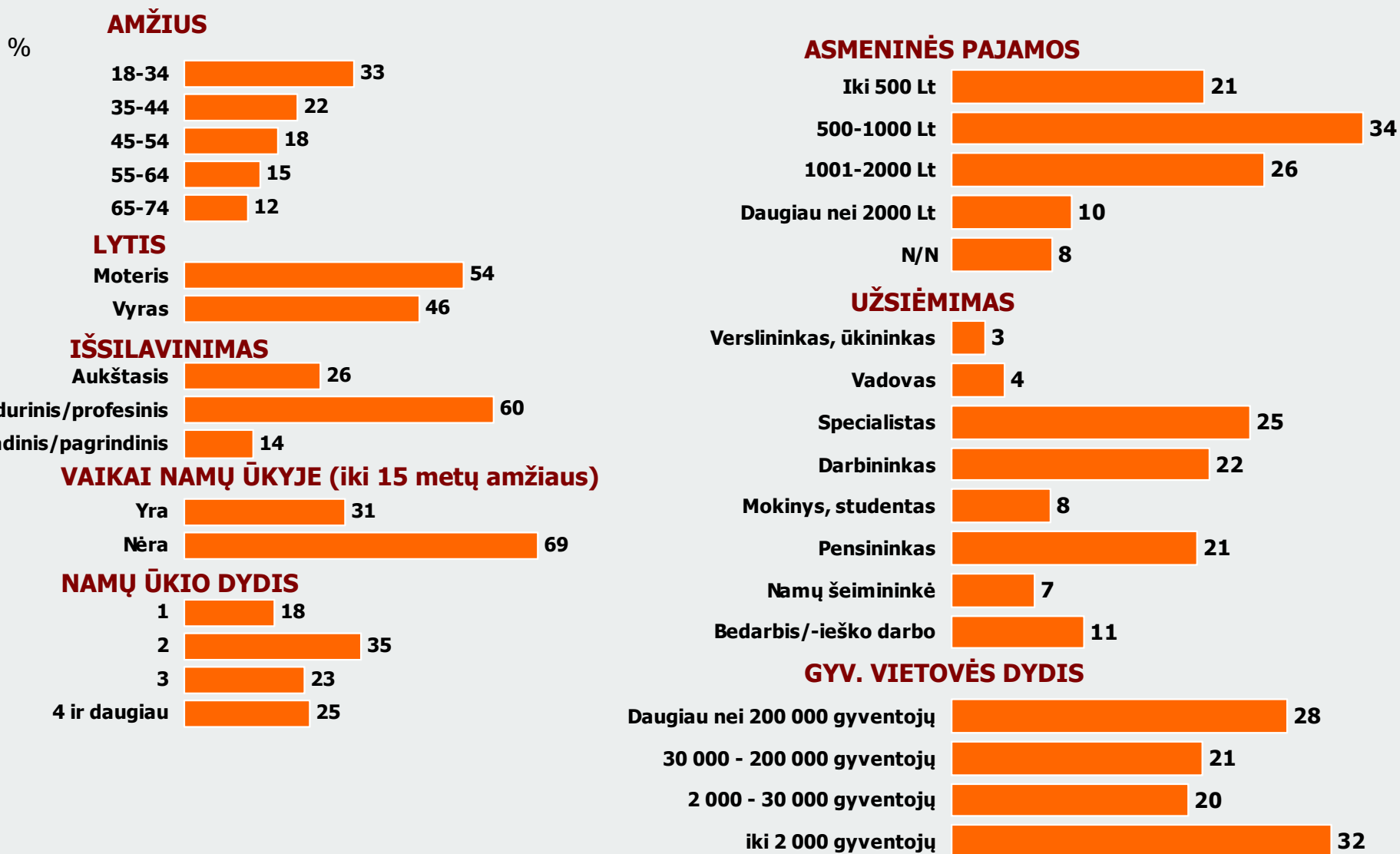
Informacija apie tyrimą

- ➔ **Metodologija:** Tiesioginis interviu respondento namuose, Omnibus apklausa;
- ➔ **Apklausta respondentų:** n = 962 respondantai
- ➔ **Tikslinė grupė:** 18-74 metų Lietuvos gyventojai
- ➔ **Vieta:** Lietuva
- ➔ **Apklauso laikas:** Gegužės 08 - 27 d., 2012

Respondentų charakteristikos

Respondentų demografinės – socialinės charakteristikos

Santrauka

Pagrindinės išvados

Bendra patirtis eismo įvykiuose

Pusė apklaustųjų vairuoja automobilius. Dažniau nei kiti respondentai vairuoja vyrai, 18-35 metų amžiaus, turintys aukštąjį išsilavinimą, aukštesnes pajamas, dirbantys pilną darbo dieną, turintys vaikų iki 15 metų amžiaus. Taip pat paaiškėjo, kad 15% vairuotojų per paskutinius 12 mėnesių buvo nubausti už kelių eismo taisyklių pažeidimus. Turintys aukštesnes pajamas (asmeninės pajamos virš 2001 LTL) bei gyvenantys rytinėje Lietuvos dalyje statistiškai reikšmingai dažniau nei kiti buvo bausti už kelių eismo pažeidimus. Respondentų, kurie nurodė, jog per pastaruosius 12 mėnesių buvo padarę eismo taisyklių pažeidimus, buvo prašoma nurodyti pažeidimų pobūdį. Gauti rezultatai atskleidė, kad keturi dažniausiai daromi kelių eismo pažeidimai yra: greičio viršijimas (35%), automobilio stovėjimo pažeidimai (19%) bei saugos diržų nesegėjimas (11%) bei kelio ženklų nesilaikymas (10%) (Pastaba: procentai pateikiami nuo padariusių pažeidimus). Analizuojant atsakymus į šį klausimą pagal demografinius kriterijus paaiškėjo, kad statistiškai reikšmingų skirtumų yra, tačiau dėl mažų imčių jie išvadose nepateikiami. Kas aštuntas Lietuvos respublikos gyventojas (18-74 metų amžiaus) per pastaruosius du metus buvo patekęs į kokio nors pobūdžio eismo avariją, 12% vairuotojų yra patekę į avarijas. Paaiškėjo, kad jaunesni (18-34) metų amžiaus respondentai, dažniau nei respondentai kitose amžiaus kategorijose, per paskutinius 2 metus buvo patekę į avarijas. Taip pat statistiškai reikšmingai dažniau nei kiti į avarijas pakliuvo respondentai turintys aukštąjį išsilavinimą, specialistai bei rytų Lietuvos gyventojai. Per paskutinius du metus iš 962 respondentų 60 respondentų buvo patekę į vieną avariją, po 6 respondentus buvo patekę į du ir tris autoįvykius.

Nuomonė apie eismo įvykių priežastis

Respondentų požiūriu kiekvienas iš anketoje išvardintų faktorių turi įtakos eismo saugumui. Kas septintas respondentas mano, kad tie žmonės, kurie veda atitinkamą gyvenimo būdą, t. y. linę gyvenime elgtis chuliganiškai, chuliganiškai ir vairuoja (vidurkio reikšmė iš 10 lygi 8,0 balo). Dauguma (69%) apklaustųjų mano, kad techniškai netvarkingi automobiliai būna dažna eismo įvykių priežastimi (vidurkio reikšmė - 7,4 balo) bei kaltina kelininkus žiemos metu dėl neoperatyvumo (vidurkio reikšmė - 7,5 balo). Panaši dalis respondentų (64%) mano, kad nepatyrę vairuotojai, nesugeba teisingai įvertinti savo vairavimo gebėjimų ir tai dažnai tampa avarijų priežastimi (vidurkio reikšmė - 7,3 balo). Džiugu paminėti, kad apklaustieji gerai galvoja apie vairavimo mokyklų kompetenciją, tik penktadalis tvirtai galėjo pasakyti, kad eismo įvykiai įvyksta dėl to, kad vairavimo mokyklos nepakankamai dėmesio skiria saugaus vairavimo pagrindams (vidurkio reikšmė - 5,5 balo). Nagrinėjant rezultatus pagal socialines demografines charakteristikas pastebima, kad moterys statistiškai reikšmingai dažniau nei vyrai minėjo, kad būtent vyrai dažniau sukelia eismo įvykius, kuriuose būna nukentėjusiųjų bei, kad chuliganiškai eisme besielgiantys ir patys gyvena kaip chuliganai. Įdomu pažymėti, kad jaunesni respondentai, kurie yra studentai ar moksleiviai statistiškai reikšmingai mažiau pasisakė už teiginį: „Vairuotojai neturintys 2 metų vairavimo stažo nesugeba teisingai įvertinti savo vairavimo gebėjimų“. Giliau nagrinėjant avarijų priežastis, respondentams buvo išvardintos 12 įvairių eismo įvykių priežasčių. Trys pačios svarbiausios priežastys, dėl kurių vyksta avarijos, anot respondentų, yra: „Vairavimas apsvaigus nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų“, „Nesilaikymas nurodyto leistino greičio“ bei dažnai priežastimi tampa „Vairuotojų sąmoningas kelių eismo taisyklių nesilaikymas“. Mažiausiai svarbiomis iš išvardintų priežasčių yra prastas kelių apšvietimas ir atitvarų tarp skirtingų eismo juostų ar nuo kelkraščių nebuvimas. Tai rodo, kad didžiausią kaltę dėl avarijų tenka pačių vairuotojų elgesiui, o ne infrastruktūros trūkumams. Patys sau darbdaviai, didžiųjų miestų gyventojai ir tie, kurie per paskutinius 12 mėnesių buvo bausti už kelių eismo pažeidimus statistiškai reikšmingai rečiau nei kiti minėjo svarbiausią priežastį - „Vairavimas apsvaigus nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų“.

Nuomonė apie saugos diržus

Aštuoni iš dešimties respondentų patys visada užsisega saugos diržą, užsega juos vaikams, jie taip pat žino apie galimas eismo įvykių pasekmes, kai vairuojama neprisėgęs saugos diržų ir prisėgę jaučiasi saugiau (kad užsisega saugos diržus, dažniau nei kiti minėjo, didelių ir didesnių miestų gyventojai). Tik keturi iš dešimties užsisega diržą sėdėdami gale. Ketvirtadalis respondentų teigė, kad nesisega diržų, jeigu žino, jog važiuos trumpą atstumą (statistiškai reikšmingai dažniau nei kiti taip elgiasi - bedarbiai, turintys mažiausias pajamas bei kaimo vietovių gyventojai). Kalbant apie visuomeninį transportą, daugiau nei pusė (66%) nurodė, kad net esant galimybei nesisega saugos diržų keliaudami visuomeninių - tarp miestiniu transportu. Jauni žmonės studentai bei moksleiviai dažniau nei kiti minėjo, kad trūksta informacijos, socialinės reklamos apie saugos diržų svarbą. Pati svarbiausia priežastis, kuri skatina segėti a) saugos diržus - „asmeninis saugumas“, antroje vietoje - „keleivių saugumas“, trečioje vietoje - „galima baida“. Nagrinėjant rezultatus pagal socialines demografines charakteristikas pamatyta, kad bedarbius/ieškančius darbo galimos baidos baimė dažniau nei kitus verčia segėti saugos diržus. Kai kalba eina apie priežastis, skatinančias segėti saugos diržus, keleivių saugumas svarbiausias faktorius tampa 18-34 metų amžiaus respondentams.

Pagrindinės išvados

Nuomonė apie eismo kultūrą ir sąlygas

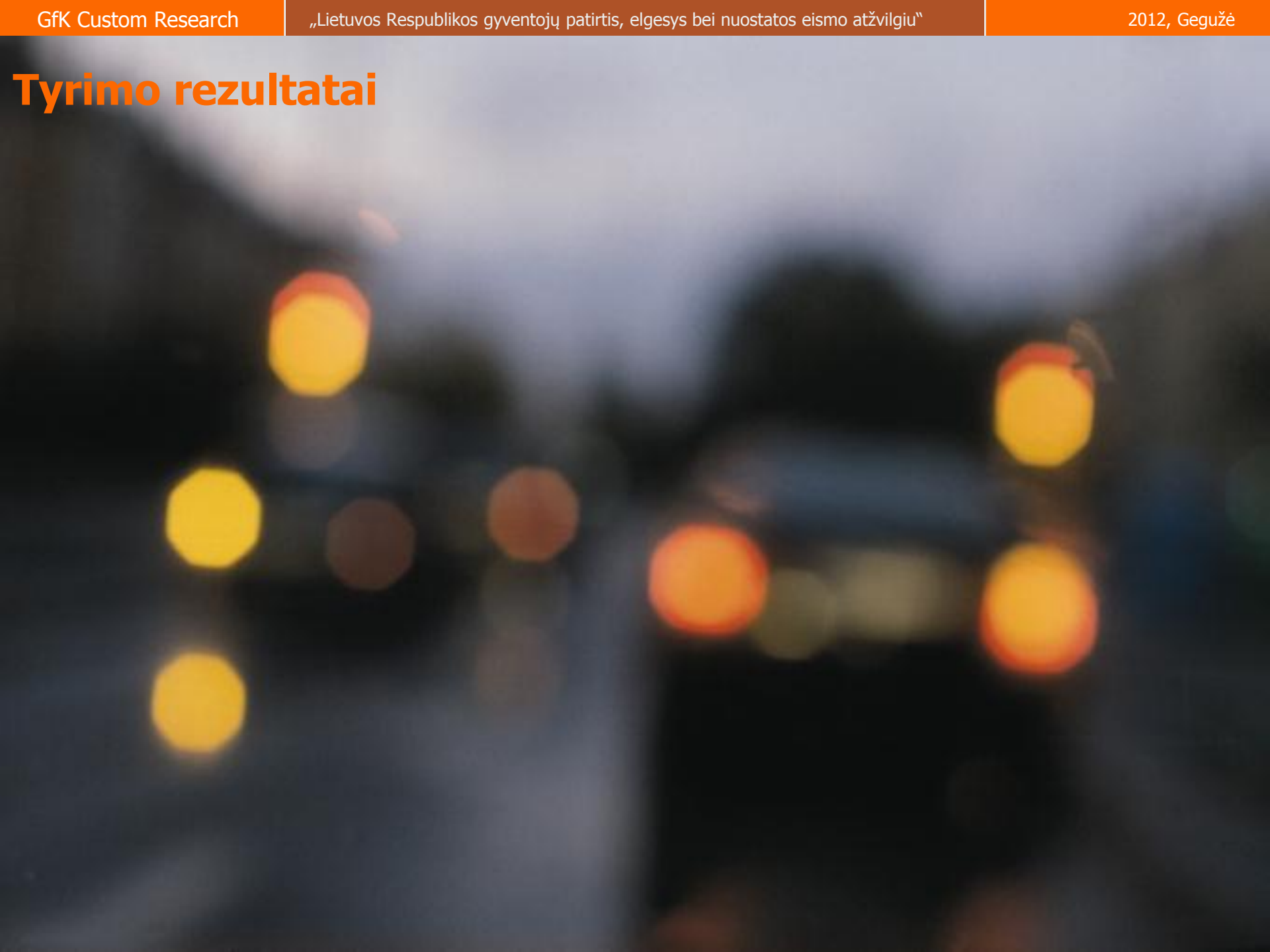
Aštuoni iš dešimties vairuotojų mano, kad jie yra drausmingi ir teisingi vairuotojai, jie nurodo, kad visada stengiasi vairuoti taip, kad nesukeltų pavojaus kitiems eismo dalyviams bei visuomet praleidžia pėsčiuosius einančius per perėją (55-64 metų amžiaus respondentai dažniau nei kiti pasisakė, kad visuomet praleidžia pėsčiuosius einančius per perėją). Penktadalis apklaustųjų įsitikinę, kad pastaraisiais metais vairuotojai elgiasi kultūringiau (aukštesnes pajamas turintieji dažniau nei kiti pastaraisiais metais pastebėjo, kad vairuotojai elgiasi vis kultūringiau). Beveik trečiadalis (29%) mano, kad vairuotojai tamsiu paros metu užmiesčio keliuose vairuoja atsargiau. Tokia pati dalis, t.y. beveik trečiadalis (29%) mano, kad keliuose yra nepakankamai perėjų ir trečiadalis (34%) mano, kad gatvės yra labiau pritaikytos automobiliams, o ne pėstiesiems (mokiniai/studentai dažniau nei kiti respondentai mano, kad keliuose yra nepakankamai perėjų, kur būtų galima saugiai pereiti gatvę; o namų šeimininkės, vaiko priežiūros ar dekretinėse atostogose esantys respondentai dažniau nei kiti apklausos dalyviai mano, kad mūsų gatvės pritaikytos labiau automobiliams nei pėstiesiems). Du penktadaliai (42%) pasisako, kad turėtų būti daugiau informacijos, socialinės reklamos skirtos informuoti ir šviesti pėsčiuosius, o 30% mano, kad reikia šviesti vairuotojus apie pėsčiųjų teises ir pareigas (jauni respondentai, t.y. iki 34 metų amžiaus, labiau nei kiti pasisako, kad turėtų būti daugiau informacijos, socialinės reklamos skirtos informuoti, šviesti pėsčiuosius). Labiausiai skatinanti priežastis, anot apklaustųjų, – asmeninis saugumas. Taip pat labai svarbi skatinanti priemonė kirsti gatvę tik per perėją – galima bauda (ji labiausiai drausmina bedarbius, turinčius pradinį, pagrindinį išsilavinimą bei mažų miestų bei miestelių gyventojus).

LR gyventojų elgsena kelyje

Trečiadalis respondentų pamatę, kad neblaivus asmuo vairuoja praneša policijai, o beveik visi (85%) neleidžia vairuoti, t.y. kalbina išgėrus nevairuoti savo draugus ar pažįstamus (respondentai turintys auštąjį išsilavinimą ir aukštesnes pajamas socialiai atsakingesni, jie dažniau nei kiti pamatę, kad vairuoja neblaivus asmuo, aš iškart praneša policijai). Keturi iš dešimties respondentų sustoja kelyje padėti, jeigu mato, kad įvyko eismo įvykis ar reikalinga pagalba pakeisti padangą, patempti ar pan. (vyrai statistiškai reikšmingai dažniau pasisakė, kad dažniau sustoja padėti, jei pamato, kad kelyje įvyko eismo įvykis arba reikalinga pagalba pvz.: padėti pakeisti padangą, patempti ar panašiai). Daugiau nei pusė (60%) visiškai sutinka, kad Kelių eismo taisyklių nesilaikančių vairuotojų viešinimas žiniasklaidoje yra tinkama priemonė kovoti su chuliganizmu keliuose. Šie respondentai mano, kad tai veiksminga priemonė kovoti su chuliganizmu keliuose. Nors du penktadaliai pasisako, kad „Kelių gaidelio“ sudrausminimas gali baigtis konfliktine situacija ar asmeniniais nemalonumais, todėl jie niekada nedrausmina tokių asmenų, tačiau ketvirtadalis praneša policijai apie chuliganiškai vairuojantį asmenį.

Pačių apklaustųjų nuomone, situacija keliuose gerėja, vairuotojai tampa mandagesni, daugelis apklaustųjų prisipažįsta, kad yra socialiai atsakingi ir drausmina chuliganiškai vairuojančius bei bandančius vairuoti esant apsvaigimo būsenai. Jauni žmonės pasisako, kad reiktų dar daugiau socialinės reklamos, taigi rekomenduojame eiti ta linkme, kuria LR Susisiekimo ministeria eio taikydama sėkmingą 2011/2012 m. Saugaus eismo informacinę kampaniją.

Tyrimo rezultatai

LR gyventojų patirtis keliuose

Pusė LR populiacijos 18-74 metų vairuoja automobilius. Dažniau nei kiti respondentai vairuoja vyrai, 18-35 metų amžiaus, turintys aukštąjį išsilavinimą, aukštesnes pajamas, dirbantys pilną darbo dieną, turintys vaikų iki 15 metų amžiaus.

15% vairuotojų per paskutinius 12 mėnesių buvo nubausti už kelių eismo taisyklių pažeidimus (turintys aukštesnes pajamas (asmeninės pajamos virš 2001 LTL) bei gyvenantys rytinėje Lietuvos dalyje dažniau nei kiti buvo bausti už kelių eismo pažeidimus).

Keturi dažniausiai daromi kelių eismo pažeidimai yra: greičio viršijimas (35%), automobilio stovėjimo pažeidimai (19%) bei saugos diržų nesegėjimas (11%) bei kelio ženklų nesilaikymą (10%).

Nuo visų respondentų, N=962

Ar vairuojate?

54

Ar turėjo per 2 metus auto įvykių?

8

Nuo vairuojančių, N=521

Ar turėjo per metus baudų?

15

Trys populiariausi kelių eismo pažeidimai už kuriuos respondentai buvo bausti per paskutinius 12 mėnesių (nuo turėję baudų; N=76):

Greičio viršijimas – 35%;
Stovėjimo pažeidimai – 19%;
Saugos diržų nesegėjimas – 11%;
Kelio ženklų nesilaikymas – 10%;
Kalbėjimas mobiliuoju telefonu – 9%.

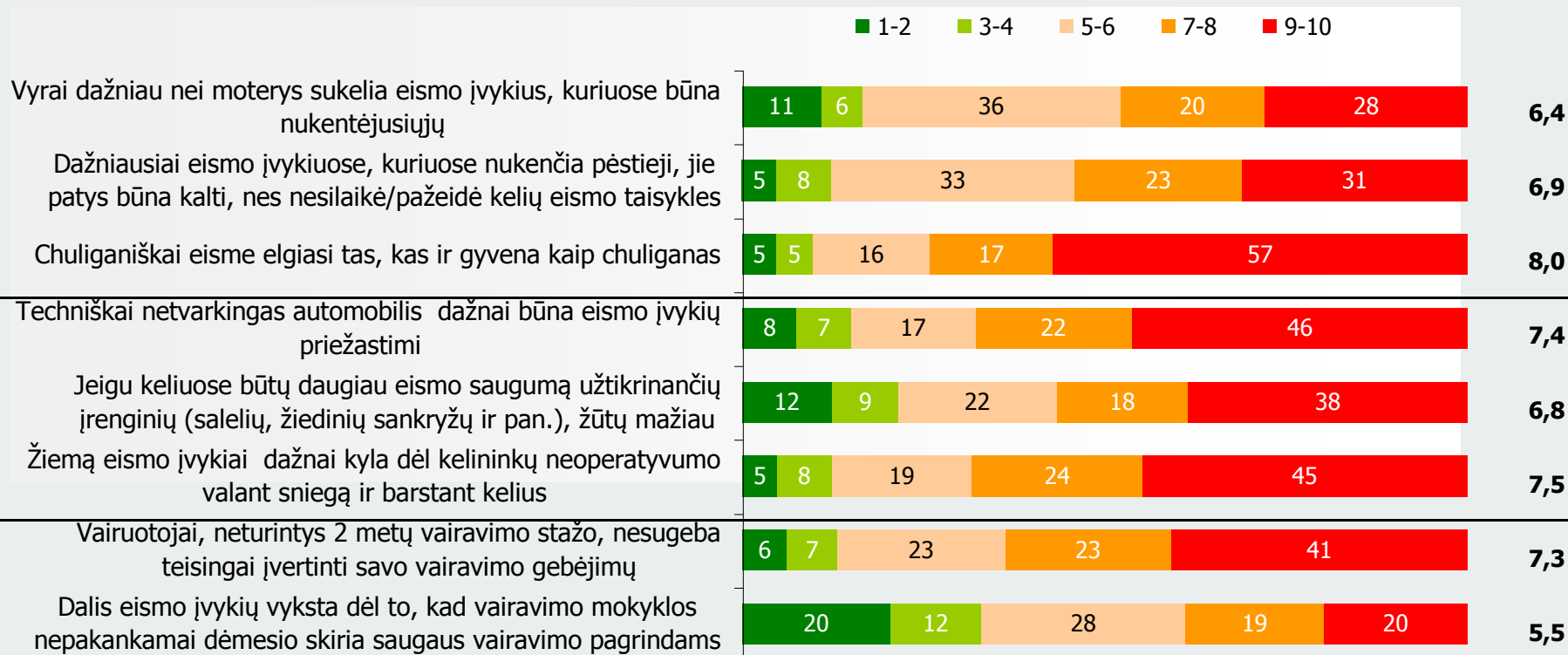
Ar turėjo per 2 metus auto įvykių?

12

Per paskutinius du metus 60 respondentų buvo patekę į vieną avariją, po 6 respondentus buvo patekę į du ir tris autoįvykius.

Eismo įvykių priežastys

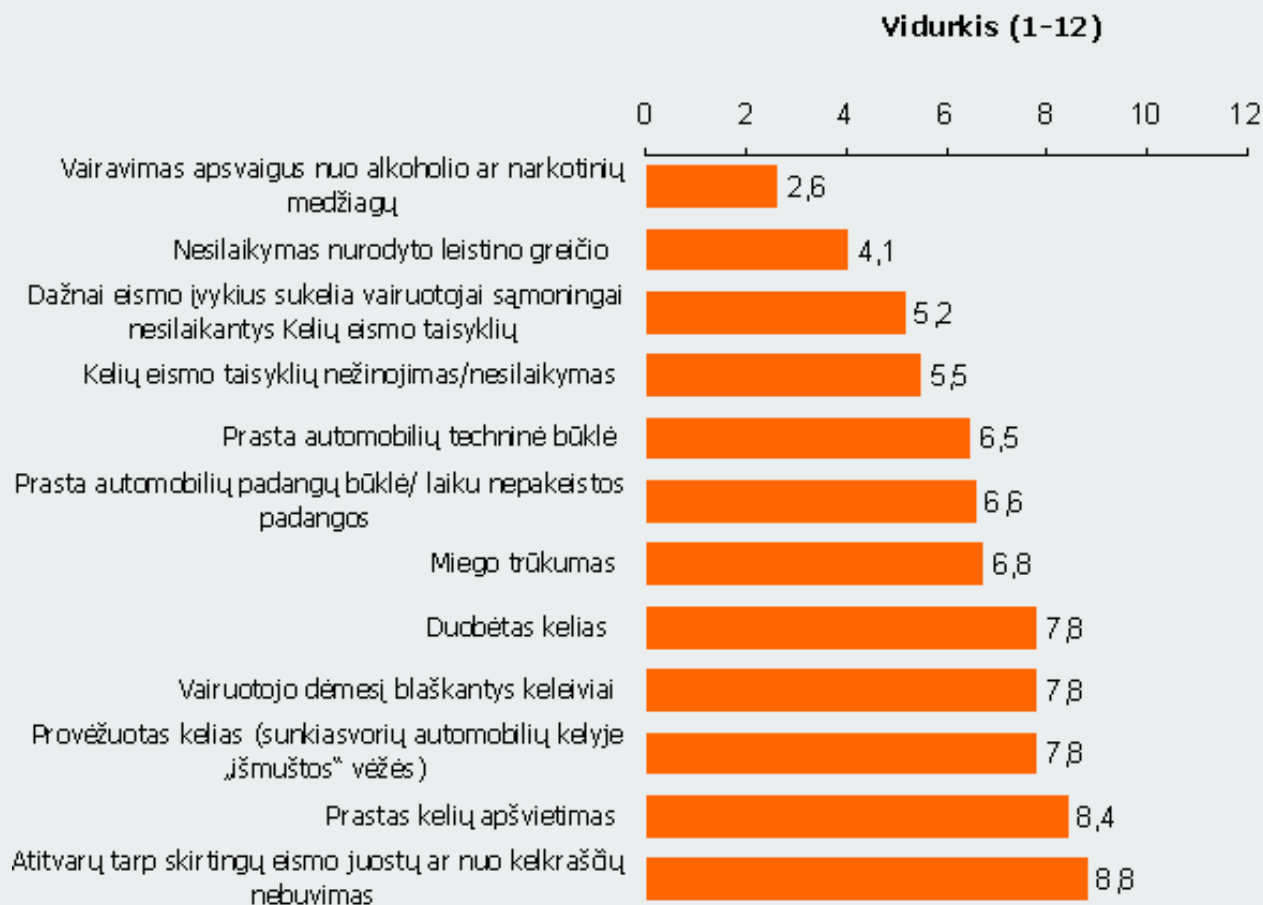
Kas septintas respondentas mano, kad tie žmonės, kurie yra linę gyvenime elgtis chuliganiškai, chuliganiškai ir vairuoja (vidurkio reikšmė lygi 8,0 balo). 69% apklaustųjų mano, kad techniškai netvarkingi automobiliai būna dažna eismo įvykių priežastimi (vidurkio reikšmė - 7,4 balo) bei kaltina kelininkus žiemos metu dėl neoperatyvumo (vidurkio reikšmė - 7,5 balo). Panaši dalis respondentų (64%) mano, kad nepatyrę vairuotojai, nesugeba teisingai įvertinti savo vairavimo gebėjimų ir tai dažnai tampa avarijų priežastimi (vidurkio reikšmė - 7,3 balo). Penktadalis tvirtai galėjo pasakyti, kad eismo įvykiai vyksta dėl to, kad vairavimo mokyklos nepakankamai dėmesio skiria saugaus vairavimo pagrindams (vidurkio reikšmė - 5,5 balo). Moterys statistiškai reikšmingai dažniau nei vyrai minėjo, kad būtent vyrai dažniau sukelia eismo įvykius, kuriuose būna nukentėjusiųjų bei, kad chuliganiškai eisme besielgiantys ir patys gyvena kaip chuliganai. Jaunesni respondentai, kurie yra studentai ar moksleiviai statistiškai reikšmingai mažiau pasisakė už teiginį: „Vairuotojai neturintys 2 metų vairavimo stažo nesugeba teisingai įvertinti savo vairavimo gebėjimų“.

Vidurkis

Perskaitykite šiuos teiginius ir įvertinkite, kiek jūs asmeniškai su jais sutinkate ar nesutinkate. Vertinimą pateikite naudodamiesi 10 balų skale, kur 10 reiškia, kad su teiginiu jūs visiškai sutinkate, o 1 – kad su teiginiu visiškai nesutinkate.

Svarbiausios eismo įvykių priežastys

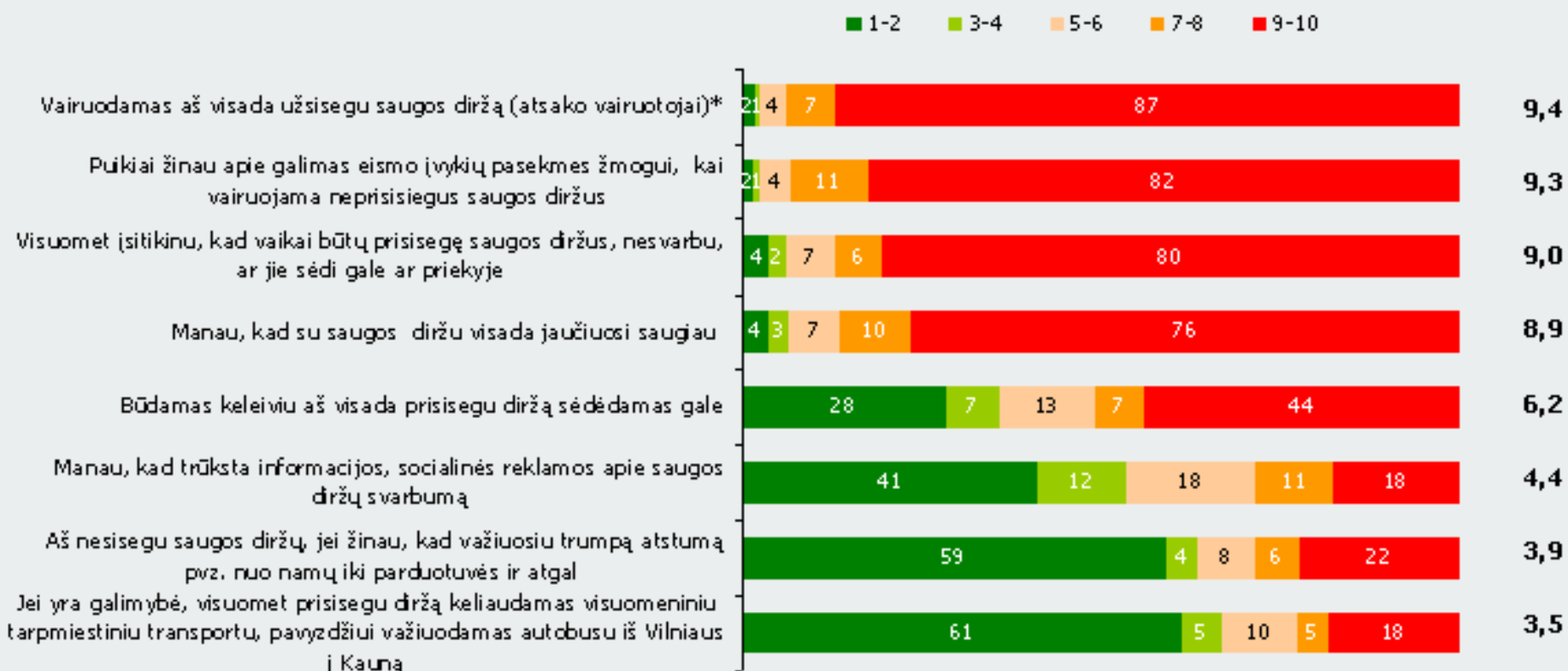
Trys pačios svarbiausios priežastys, dėl kurių vyksta avarijos, anot respondentų, yra: „Vairavimas apsvaigus nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų“, „Nesilaikymas nurodyto leistino greičio“ bei dažnai priežastimi tampa „vairuotojų sąmoningas kelių eismo taisyklių nesilaikymas“. Mažiausiai svarbiomis iš išvardintų priežasčių yra prastas kelių apšvietimas ir atitvarų tarp skirtingų eismo juostų ar nuo kelkraščių nebuvimas. Patys sau darbdaviai, didžiųjų miestų gyventojai ir tie, kurie per paskutinius 12 mėnesių buvo bausti už kelių eismo pažeidimus statistiškai reikšmingai rečiau nei kiti minėjo svarbiausią priežastį: „Vairavimas apsvaigus nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų“.

Avarijos gali įvykti dėl įvairių priežasčių. toliau išvardintos įvairios galimos avarijų priežastys. perskaitykite ir suranguokite jas, nuo tos priežasties, kuri jūsų nuomone yra dažniausia avarijos priežastis (priskirkite 1), iki tos, kuri avarijos priežastimi tampa rečiausiai iš išvardintų (priskirkite 12)

LR gyventojų nuostatos apie saugos diržus

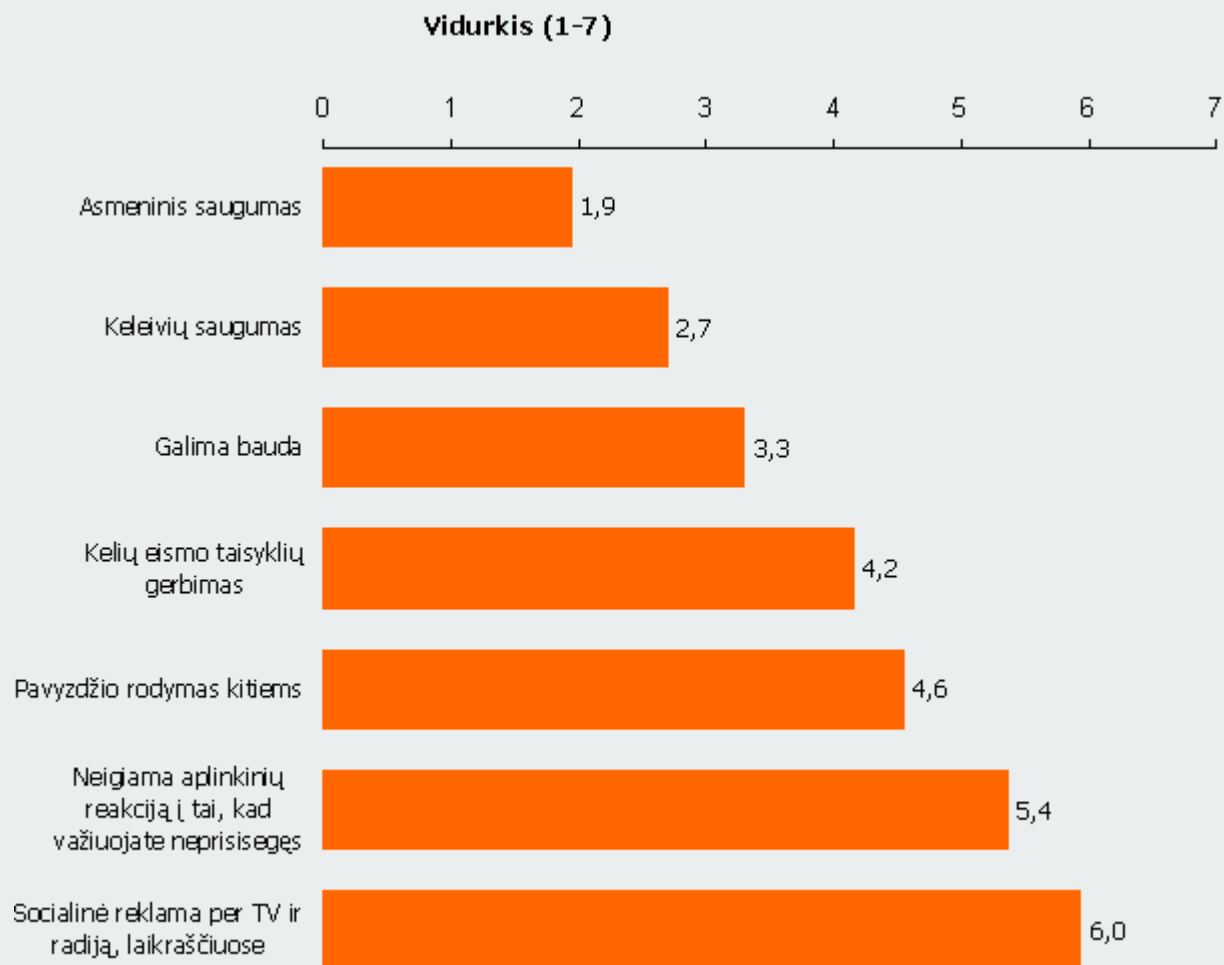
Aštuoni iš dešimties respondentų patys visada užsisega saugos diržą, užsega juos vaikams, jie taip pat žino apie galimas eismo įvykių pasekmes, kai vairuojama neprisiseigus saugos diržų ir prisisegę jaučiasi saugiau. Tik keturi iš dešimties užsisega diržą sėdėdami gale. Ketvirtadalis respondentų teigė, kad nesisega diržų, jeigu žino, jog važiuos trumpą atstumą, daugiau nei pusė (66%) nurodė, kad net esant galimybei nesisega saugos diržų keliaudami visuomeniniu tarp miestiniu transportu. Kad užsisega saugos diržus, dažniau nei kiti minėjo, didelių ir didesnių miestų gyventojai, o nesisega diržų žinodami, kad važiuos netolimą atstumą bedarbiai, turintys mažiausias pajamas bei kaimo vietovių gyventojai. Jauni žmonės studentai bei moksleiviai dažniau nei kiti minėjo, kad trūksta informacijos, socialinės reklamos apie saugos diržų svarbą.

Vidurkis

Toliau išvardintos įvairios su saugos diržais susijusios situacijos. perskaitykite jas ir įvertinkite, kiek kiekviena situacija ar elgsena tinka ar netinka jums asmeniškai. atsakydami naudokitės skale, kur 1 reiškia, kad situacija jums „visiškai netinka“.

Svarbiausios priežastys skatinančios segtis saugos diržus

Pati svarbiausia priežastis „asmeninis saugumas“, antroje vietoje – „keleivių saugumas“, trečioje vietoje – „galima bauda“. Bedarbius/ieškančius darbo galima bauda dažniau nei kitus verčia segėti saugos diržus. Keleivių saugumas svarbiausias faktorius 18-34 metų amžiaus respondentams, kai kalba eina apie priežastis skatinančias segėti saugos diržus.

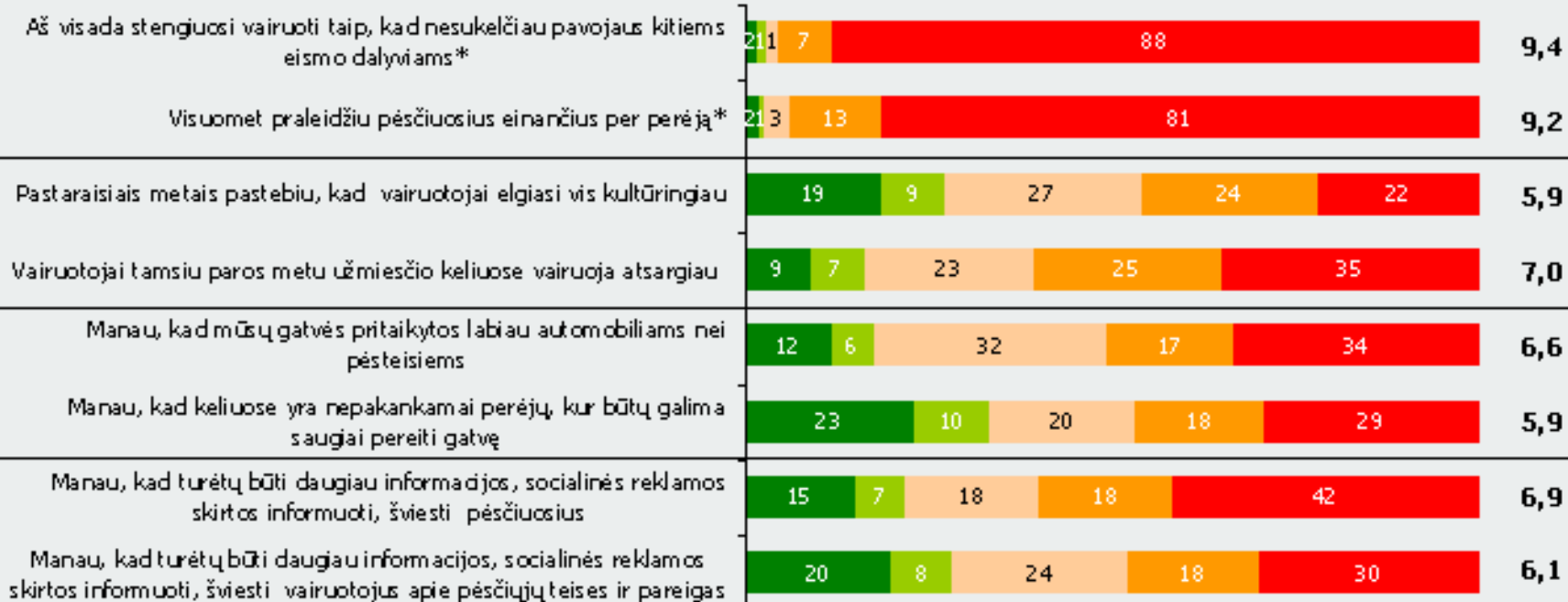
Toliau išvardintos įvairios priežastys skatinančios segėti saugos diržus. Perskaitykite ir suranguokite jas, nuo tos priežasties, kuri jūsų nuomone yra svarbiausia (priskirkite 1), iki tos, kuri mažiausiai svarbi (priskirkite 7)

LR gyventojų nuostatos apie eismo kultūrą

Aštuoni iš dešimties vairuotojų mano, kad jie yra drausmingi ir teisingi vairuotojai, jie nurodo, kad visada stengiasi vairuoti taip, kad nesukeltų pavojaus kitiems eismo dalyviams bei visuomet praleidžia pėsčiuosius einančius per perėją. Penktadalis apklaustųjų įsitikinę, kad pastaraisiais metais vairuotojai elgiasi kultūringiau. Beveik trečiadalis (29%) mano, kad vairuotojai tamsiu paros metu užmiesčio keliuose vairuoja atsargiau. Beveik trečiadalis mano, kad keliuose yra nepakankamai perėjų ir trečiadalis (34%) mano, kad gatvės yra labiau pritaikytos automobiliams, o ne pėstiesiems. Du penktadaliai (42%) pasisako, kad turėtų būti daugiau informacijos, socialinės reklamos skirtos informuoti ir šviesti pėsčiuosius, o 30% mano, kad reikia šviesti vairuotojus apie pėsčiųjų teises ir pareigas. 55-64 metų amžiaus respondentai pasisakė, kad dažniau nei kiti visuomet praleidžia pėsčiuosius einančius per perėją, aukštesnes pajamas turintieji dažniau nei kiti pastaraisiais metais pastebėjo, kad vairuotojai elgiasi vis kultūringiau, mokiniai/studentai dažniau nei kiti respondentai mano, kad keliuose yra nepakankamai perėjų, kur būtų galima saugiai pereiti gatvę, namų šeiminingės, vaiko priežiūros ar dekretinės atostogose dažniau nei kiti apklaustosios dalyviai mano, kad mūsų gatvės pritaikytos labiau automobiliams nei pėstiesiems, jauni respondentai, t.y. iki 34 metų amžiaus, labiau nei kiti pasisako, kad turėtų būti daugiau informacijos, socialinės reklamos skirtos informuoti, šviesti pėsčiuosius.

Vidurkis

■ 1-2 ■ 3-4 ■ 5-6 ■ 7-8 ■ 9-10

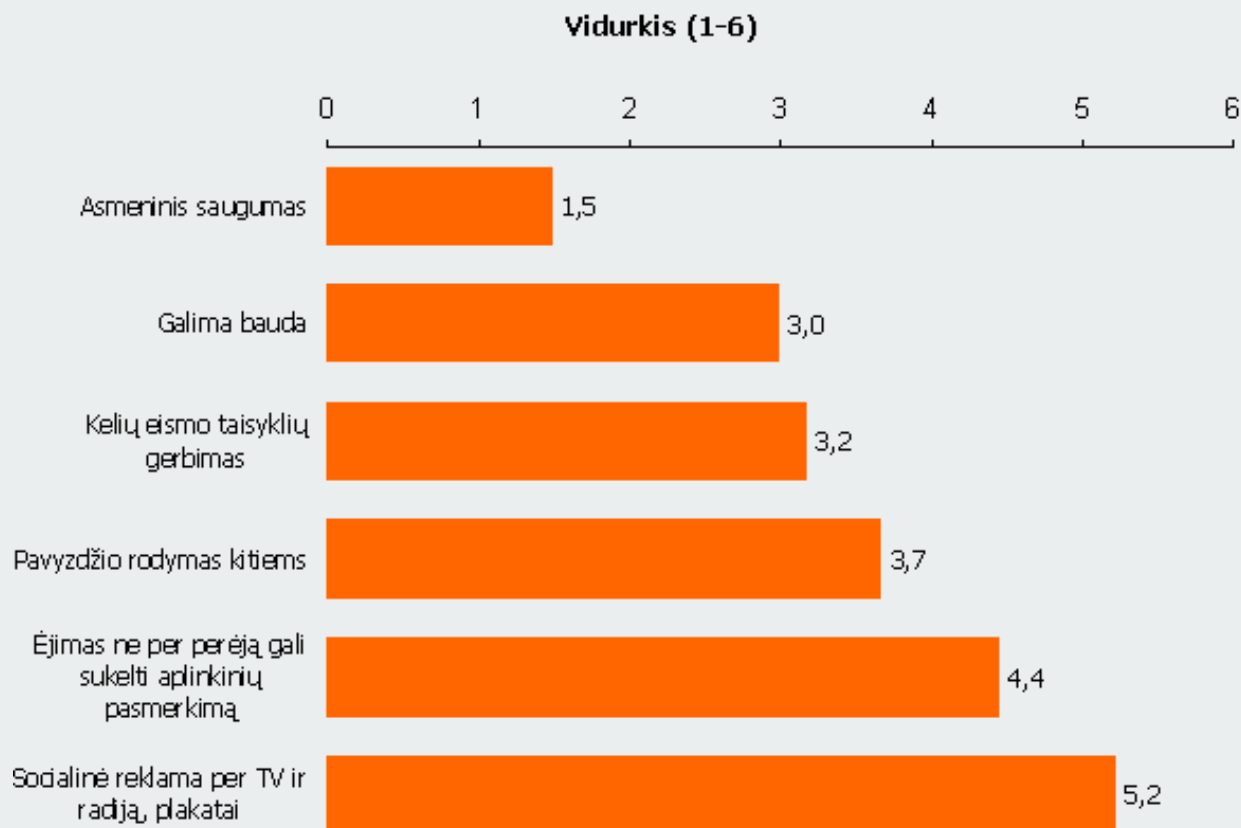
"Perskaitykite šiuos teiginius ir įvertinkite, kiek Jūs asmeniškai sutinkate ar nesutinkate. atsakydami naudokitės skale, kur 1 reiškia, kad su teiginiu visiškai nesutinkate, 10 – su teiginiu visiškai sutinkate"

Bazė: visi respondentai, n=962;

* rezultatai pateikti tik nuo vairuojančių (N=521)

Svarbiausios priežastys, skatinančios gatvę kirsti tik per perėją

Taip pat labai svarbi skatinanti priemonė kirsti gatvę tik per perėją – galima bauda. Galima bauda labiausiai drausmina bedarbius bei turinčius pradinį, pagrindinį išsilavinimą bei mažų miestų bei miestelių gyventojus.

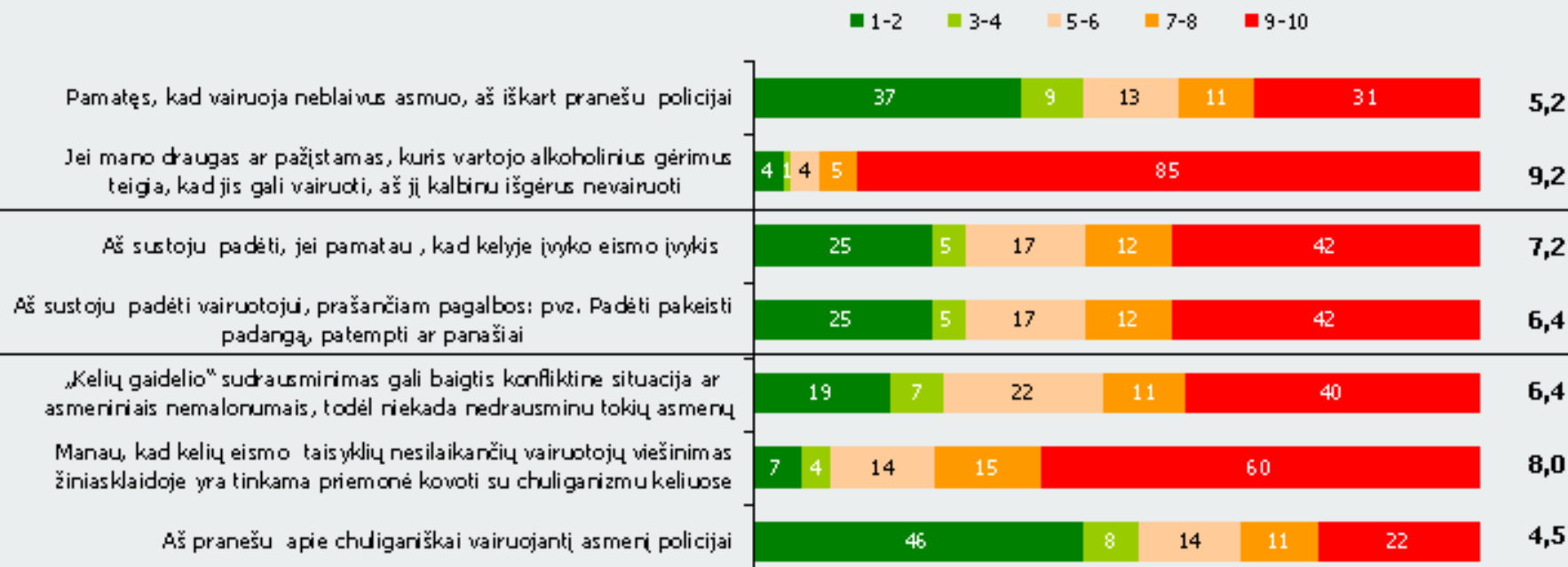

Toliau išvardintos įvairios priežastys skatinančios gatvę kirsti tik per perėją. Perskaitykite ir suranguokite jas, nuo tos priežasties, kuri jūsų nuomone yra svarbiausia (priskirkite 1), iki tos, kuri mažiausiai svarbi (priskirkite 6)

LR gyventojų elgsena kelyje

Trečiadalis respondentų pamatę, kad neblaivus asmuo vairuoja praneša policijai, o beveik visi (85%) neleidžia vairuoti, t.y. kalbina išgėrus nevairuoti savo draugus ar pažįstamus. Keturi iš dešimties respondentų sustoja kelyje padėti, jeigu mato, kad įvyko eismo įvykis ar reikalinga pagalba pakeisti padangą, patempti ar pan. Daugiau nei pusė (60%) visiškai sutinka, kad Kelių eismo taisyklių nesilaikančių vairuotojų viešinimas žiniasklaidoje yra tinkama priemonė kovoti su chuliganizmu keliuose. Šie respondentai mano, kad tai veiksminga priemonė kovoti su chuliganizmu keliuose. Nors du penktadaliai pasisako, kad „Kelių gaidelio“ sudrausminimas gali baigtis konfliktine situacija ar asmeniniais nemalonumais, todėl jie niekada nedrausmina tokių asmenų, tačiau ketvirtadalis praneša policijai apie chuliganiškai vairuojantį asmenį. Vyrų statistiškai reikšmingai dažniau pasisakė, kad dažniau sustoja padėti, jei pamato, kad kelyje įvyko eismo įvykis arba reikalinga pagalba pvz.: padėti pakeisti padangą, patempti ar pan. Respondentai turintys auštąjį išsilavinimą ir aukštesnes pajamas socialiai atsakingesni, jie dažniau nei kiti pamatę, kad vairuoja neblaivus asmuo, aš iškart praneša policijai.

Vidurkis

Toliau išvardintos įvairios situacijos, kurios gali nutikti kelyje. perskaitykite jas ir įvertinkite, kiek kiekviena situacija ar elgsena tinka ar netinka jums asmeniškai. atsakydami naudokitės skale, kur 1 reiškia, kad situacija jums „visiškai netinka“, o 10 - „tinka puikiai“.

AČIŪ!

Skaistė Batulevičiūtė
Justė Kuodytė
GfK CR Baltic

Tel: 8 5 2192881
skaiste.batuleviciute@gfk.com
juste.kuodyte@gfk.com

www.gfk.lt